

ТЫЗЭКЬОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ 100 МАКІ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
пъэтхапэм
къыщегъэжъаэу
къыдэкы

№ 99 (22788)

2023-рэ ильэс

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭКЬУОГЬУМ и 7

ОСЭ ГҮЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGOVOICE.RU
тихъитыу нэкл убъохэр

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

АкIуачIэ зэхэльэу гумэкIыгъом

Ошэ-дэмышэ тхъамыкIагъохэр къэмыйгъеху-
гъэнхэмкэ ыкIи ахэм къыздахыырэ гумэ-
кыгъохэр дэгъэзыжыгъэнхэмкэ, джащ
фэдэу машом зыкъымыштэнымкэ АР-м и
Комиссие изимычэзыу зэхэсигъо зэрищааг
Адыгейим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат.

Ар зыфгъэхыгъаагъэр Кощ-
хъэблэ ыкIи Мыекъопэ район-
хэм ошхъшхохэу ашылагъэхэм
къахакIеу псыр къызераакIеу-
гъэм иофыгъохэр ары. Мыш-
иофтшэн хэлжъяагъэх ведом-
ствэхэм ыкIи къулыкыу зэф-
шхъафхэм, зэрар зыхыгъэ
чыпIэхэм япащхэр.

Шъугу къэтэгъэкIыжы: ошхъ-
шхоу Ѣылагъэхэм апкь къикIеу
Кощхъэблэ районымкэ къуа-
джэу Фэдэз ихэпIэ 90-рэ фэ-
дизмэ, къутырэу Кармолино-
Гидроцкэм ихэпIэ 50-мэ псыр
къакIеогъагъ. Социальнэ мэ-
хъанэ зилэ посуальхэр ахэм
къахиутагъэхэп.

Мыекъопэ районым ипсэупIэу
Кужорскэми ихэпIэ 59-мэ псыр
къятахъяагъ, джащ фэдэу унэ
зырызми архъяагъ. ПсэупIэм
электричествэр къылтыгъэс-
жыстыгъэп.

«ЗэкIэ къулыкIуухэу ыкIи ве-
домствэхэу, муниципалитетхэм
япащхэу псынкIеу гумэкIыгъом
икIеуххэм ядэгъэзыжын фежъа-
гъэх. Аш пае нэбгыри 144-рэ

лэжагъэхэм сывзерафэразэр
къесэло. ЗэкIими ялшъэриль
агъэцэкIагъ, цыфхэм къера-
лыгъо къулыкIуухшэм анаэ
къызэраторыр зэхашлаагъ. Джи-
рэкIэ анах мэхъанэ зилэр а
гумэкIыгъом икIеуххэр пъэлъэ
кэлкIым дэгъэзыжыгъэнхэр,
цыфхэм тэрээз у ящыкIэгъэ
лэпIылгъур ятыгъэныр ыкIи
шылэкIе гупсэфым къыфягъэ-
гъэзэжыгъэныр ары», —
къыуагъ АР-м и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат.

Урсырем ошэ-дэмышэ тофхэмкэ и Министерствэ Адыгэ
Республикэмкэ и Гъэйоры-
шлангэ ипащшу Станислав Илю-
щенкэм къызэриуагъэмкэ, муниципалитет пстэуми акуя-
чээрэ амалхэу яэхэмрэ агъэ-
федагъэх гумэкIыгъом идэгъэ-
зыжынкIэ. ЧыпIэ пэпчь штаб-
хэр Ѣыззэхашаагъэх. Къэгъэ-
нэжъакIохэр цыфхэм къафы-
къохыгъэ тхъамыкIагъом икIеух-
хэм ядэгъэзыжын фежъа-
гъэх. Аш пае нэбгыри 144-рэ

Ошэ-дэмышэ тофхэмкэ АР-м икIуулыкъу.

ыкIи техникэ 35-рэ аш хэлэ-
жъагъ.

Бригадэ гъэнэфагъэхэм псыр
унхэмрэ ахэм къапэууль чы-
пэхэмрэ къаращи, щагухэр ыкIи
шыгухэр аукъэбзых, псынхэм
арыт псыр дезинфекции ашы.
Районхэм яадминистрациехэм
цыфхэр зэшьоштх псыр алэкIэ-
гъэхэгъэним иоф зэхашаагъ.
Эпидемиологиим ыльэныкъокIэ
тофхэм язытет санитарнэ къу-

лыкъухэр лъэпльэх. Зэрарэу
ахыгъэр къизыдзэрэ комис-
сиехэм яофтшэн лъагъэкIуатэ.

Станислав Илющенкэм къы-
луагъэхэм къатегушыIээз Адыг-
еим и Лышъхъэ къызэрэхигъэ-
шыгъэмкэ, чыпIэхэр аш фэдэ
псышхохэм ашыуухумэгъэнхэм
ыльэныкъокIэ мы аужыре ильэс-
хэм республикэм бэ Ѣызэшха-
хыгъэр. Джащ фэдэу нэпкхэм
ягъэпытэн епхыгъэ тофшэн

гъэнэфагъэхэри зэшуахыгъэх.
Ар джыри лъыгъэкIотэгъэн фэе.

Республикэм и Лышъхъэ
хэушхъафыкыгъэу анаэ зыты-
раригъэдзагъэхэм ашыщ ведом-
ствэхэм язэдэлжэхъэнгэ гъэ-
пүтэгъэним, зэдэгъэштэнгэ
ахэльэу ошэ-дэмышэгъэ гумэ-
кIыгъохэм апэуцужынхэм мэ-
хъанэшхо зэрялэр.

АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу

Ошэ-дэмышэ тофхэмкэ АР-м икIуулыкъу.

Адыгеймкэ апэр

Адыгеймкэ апэр скейт-паркыр къалэу Мыекъуапэ иреспублике стадион къышызэуахыгь.

Псыхъо Шъхъэгуашэ инэпкэ изэтегъэпсихан амыублээзэ къелэцыкъухэр къэлэ паркым щылэ чылпэ зэтегъэпсихагъэм а спорт лъэпкыым щыптылыгъэх. Джы къелэцыкъул спортомхэм уахътэм диштэрэ амал дэгъухэр ялэ хъугъэх. Къелэцыкъухэм яштоигъоныгъэхэр къышалытэхэзэ, конструкции эзфэшхъафхэр агъэпсыгъэх.

Спортомен ныбжыкъиэхэм ыкы спортын фэшагъэхэм афгушонэу къэкъуагъ Адыгейм и Лышхъэу Къумпыл Мурат.

Джащ фэдэу юфтхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м физическе культурэмкэ ыкы спортымкэ и Комитет итхаматэу Дэгужые Мурат, къалэу Мыекъуапэ ипащэу Геннадий Митрофановыр, республике стадионым иофышэхэр.

«Мыекъуапэ инэпкъэу зэтагъэпсихагъэр аш фэдэ спорт лъэпкъхэм къякъуущыгъэх. Цыфхэр зыщитеzekъухъэхэр чылпэ рэхъяту аш щыт. Непэ скейт-паркхэр зэрэхгээгэгоу ашызэльашэ хъугъэх, аш къыхэкли спорт шъольыр стадионым щыгъэпсыгъэнэу унашьо ашыгъагъ. Цыф ныбжыкъиэхэм, къочиэшхохэм, зицыхээзительныжхэм агу рихъирэ, агу

А. Гусев.

зыфекорэ гупчэу ар зэрэхүүщым сицыхэ тель», — **къы-lyагъ Къумпыл Мурат.**

Спорт псэолъакъэм видеокамэрэ хагъеуцагъ, зэтагъэпсихагъ ыкы къалэм теплэйу илэм диштэу щыт. Квадрат метрэ 825-м ехъу скейт-паркым чылпэу ыубитырэр. Ар модули

5-у зэхэт, 4-р бетон конструкции зыкъикэ зэпхыгъэу щытих, я 5-рэ модулыр трюхэм афытегъэпсихагъэу щыт, материал пытэм хэшъыкъыгъ, хэушъяфыкъыгъэу аш щыт. Мы проектым иподрядчикыр компаниу XSA Ramps. Фирмэм ипащэу Константин Тарановым къизэри-

lyагъэмкэ, 2006-рэ ильэсэм къышегъэжьагъэу Урысыем ыкы аш пэудзыгъэ чылпэхэм мыш фэдэ псэолъэ 500-м ехъу ашгээпсыгъ.

Цыфу къекъолагъэхэм апае Мыекъуапэрэ Краснодаррэ къарыкъыгъэ спортомхэм якъэгъэльэгъонхэр зэхашгэгъагъэх.

Ахэм ашыщэм мыззу-мытлоу Урысыем щырекъолагъыгъэ чемпионатхэм теклоныгъэхэр къащадахыгъэх. Езыгъэжъэгъэх спортомхэм алае мастер-классхэр зэхашгэгъагъэх, якулайныги къагъэльэгъуагъ.

**АР-м и Лышхъэу
ипресс-къулыкъу**

Лъэсрыкъо гъогухэр агъэгъэжьых

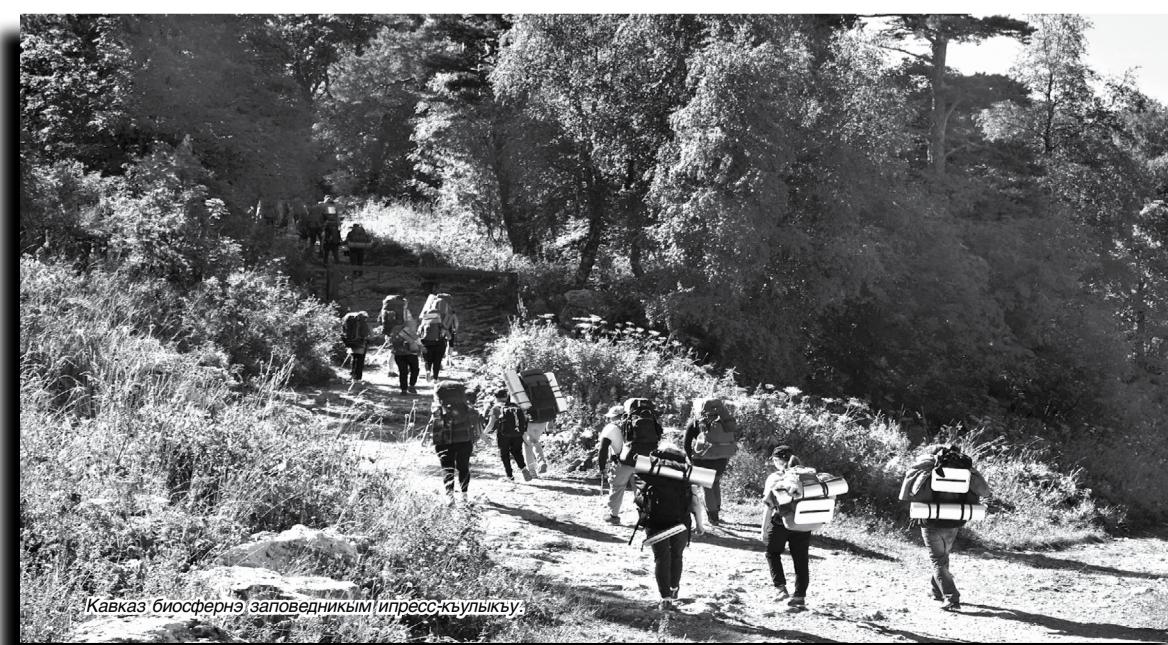
Кавказ биосфернэ заповедникым гъэмэфэ зекъо уахътэм зыфегъэхъазыры.

Аш ипресс-къулыкъу къизэритыгъэмкэ, зекъо гъогухэм анахъыбэрэр, аш фэдэу 10 фэдиз ял, мэкъугом ыгузэгүхэм къизэуахыштых. Цыфмэ анахъэу агу рихъирэ лъэсрыкъо

гъогуилым яинфраструктурэ агъэцкъэжы, зекъо зэхэубытагъэу гъерекъо ахэм арыкъуагъэр процент 80-м нэсигъ. Ары а гъогухэм нахъ зыкъягугъухэрэр.

— Адыгейм икъушхъэу Лэ-

гъо-Накъэ укъикъимэ Бзэрылс ехылпээрэ Акъэпсынэ псыкъефэхымрэ уалокъэ. Ахэм уздэклющт бгъур къээзигъэлъэгъэрэ пкъэоу ашычэлгъэхэр агъэклэжьищых, уцуплэмэ аут палаткама ашъякъэхэр атырахъожьищых. Еллэйлпэ площадкэхэм гъэцкъэжынхэр арасылпэштых. Зекъо мы чылпэм къакълохэрэм а зэхъокъыныгъэхэм гу алъатэшт, — къышалотагъ заповедникым.

Кавказ биосфернэ заповедникым ипресс-къулыкъу.

Хэгъэгум иҷылапхъэхэр агъэфедэх

Къэралыгъом икъыблэ лъэныкъо лэжыгъэхэм яхэльхан щыльагъэуатэ, ашкэ зиштуагъэ къекъуагъэр мыгъэ гъатхэр нахъ фабэу зэрэштыгъэр ары.

Лэжыгъэхэм якъэгъэкъын зэшохыгъошу хунэу Адыгейм имэкъумэшьшэхэм алъытэ. Урысыем и Банк жъоныгъуакъэм къышыгъэ докладэу «Шъоллыр экономикэр» зыфиорэм а юфигъом къыштегушылэ.

Урысыем и Банк къэупчээзэ къыгульгъэ къэбарым къизэригъэнэфагъэмкэ, шъольырым имэкъумэшьшэхэу фэбанлэхэм хэтэрикъхэр къашызгъэкъхэрээр къэралыгъо чылапхъэхэм ыкы чыгъэшхъум атхажыгъэх. Аш иштуагъэлэ лэжыгъэу луахыгъирэм идэгъуагъэ хэхъуагъ, лэкъыбым къышыдагъэкъирэ чылапхъэхэмкэ аш фэдэу дэгъоу ыкы бэу лэжыгъэ ахэм къахыжышигъэп. Чылпэ бэдзэрхэм, Краснодар краим,

Ростов хэкум, къалэу Москва продукциер ашыуагъэкъы.

Щылэ мазэм къышегъэжьагъэу гъэтхапэм нэс Адыгейм мэкъумэш лэжыгъэу къышадахыгъэхэр гъэрекъорэм шъхьадэкъигъ ыкы аш ыуасэ сомэ миллиард 1,5-м нэсигъ.

Лэжыгъэу къахыжыирэм зэрэхахъорэр бэктэ инвестициехэм япхыгъ. «Агростартап» зыфиорэ проектым иштуагъэлэ 2023-рэ ильэсэм фермерхэм къэралыгъо йэплигъо арагъэкъищтыр процент 30-кэ нахъыбэ хуугъэ.

**Урысыем и Гупчэ Банк
и Къутамэ —
Адыгэ Республиком
и Лъэпкъ банк.**

ДЭГҮҮЗҮҮЖҮҮН ІодшІэнхэм яжъотыпI

Мы мафэхэм псыр кызык! эогъэ псэуп! эхэм ашыщэу Кужорскэм тыгъуасэ «Адыгэ маекъэр» щылагъ, юфхэм язытет тинэрыльэгъу хуугъэ.

Къоджэ псэуплэм тыкъыззым ооцх къещхыщтыгъэ, псыр зэрэзэклэкхожыгъэр унагъохэм яхатхэмкэ къэпшлэнэу щытыгъ, маклэу джыри псыр артыгъ. Оперативнэ штабэу зэхажаагъэм дээж УФ-м ошлэдэмшишэ юфхэмкэ и Министерствэ и Гъэлорышиланлэу АР-м щылэм икъэгъэнэжъакхохэм тащылукагь. Кужорскэ къоджэ псэуплэм илашэ тызыкцээлчэм, псым анахъэу зээрар зэрихыгъэ унагъохэм адээж кулагъэу къыталаагь.

Пашэм төжэй тыщицьыэ мы гумэкыгъом идэгъэзжын зэрэлтүүчүүтээрэм, санитар шапхээр ёшыгээр зэрэгжэцакхээрэм зыщагъэгъозэнэу штабым кынхуягъэ Адыгэ Республикаем псэольшынымкэ, транспортымкэ, унэ-коммунальнэ ыкын тьогу хызымэтимкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Лафышъе Рэмэлан, Роспотребнадзорым и Гъэйорышланлэу АР-м щылэм ыкын къулыкъу зэфэшхъафхэм ялыш-клохэр.

Күжорскэ къоджэ псэүплэм ипаща Владимир Крюковым къызэрэтиуагъэмкіэ, сыхъатищым къыкъоц оцх зэпымьюу къафещыхыгъэм къыхэккілэ оцхыпсэу бгым къечъэхыгъэр къоджэ псэүплэм къыдэлъэдагь ыкыи унальхом ящагухэм адэхьагь. Зэккэмкі чыгу лахь 50-мэ псыр аклехьагь, унэгъуу 6 фэдизимэ псыр маккэу арыхъагь. Унагъо пэпчъ, анахъэу нэжь-тужъхэм, клохээзэ тоххэм язытет зашагъэгъуазэ, псыр къабзэр алэкланахъэ.

— Ошхыпсыр анахъэү зыкэ-
льдадағэр къоджэ лъачлэм ѡшы-
псэухэрэр ары, — **къелуватэ**
Владимир. — Сантиметрэ 12
— 15 ильэгагьэу ахэм ящагухэм
псыр адэтыгъ. Арэү щитми,
псыр псынкэлүү зэкэлкүягъ, цы-
фышхъээ зыпари хэклодағъэл,
унэ ыгъэфыкъуагъэл, ау хатэхэр
ыхыгыгъах. Республикам икъэ-

Къынчагъ Къэгъэнэжъаклом.

Сабыйиэ зиэ Татьяна Аки-
мовар гумэкі хәфагъеу көдже-
псәупләм ипаще лъэуկіэ зы-
фигъэзенәу администрациер
зычіэт унэм къекуягъеу тышы-
lyklarг. Ащ кызэртфилотагъэм-
кіэ, ошхышо кызыещым ина-
шъхъэ тель шиферым къыкіещ-
хыгъ ыкіи унэм ильынхә амы-
лъэкіеу псыр клашьом ыкіи
дәпкъхэм къячъехы. Бзыльфы-
гъэм шыхъэгъусе имыләу иза-
кью сабыитф епү. Мыекъопе-
къэлә администрацием ипаще
игуадззэу мы чыпләм къыри-
хылыгъәм сабыйиэ зиэ бзыль-
фыгъэр ығъэгугъагъ унашхъэр
фагъанаклахъына.

Анахъэу псым зизэрар къя-
кыгъэхэм ашыц урамэу Күжор-
секм тет унэу N 13-м щыпсэурэ
зэшьхъэгтусэхэр. Ахэм ящагу
уеклонлэн пльэкынэу щытгъэл,
урамым къытельдээу псыр тे-
тыгъ. Хьашво щырыкъур щытгъэу
унагъом ибысым псым хэтэу
куладжэр къэзыитыщ тракто-
рым палпъэштыгъ. Аш къызэри-
луагъэмкэ, апэрэй псыр ящагу
мыш фэдэу къызэрэдахъэрээр.
Унэм иххагъэп, ау щагум ыкки
хатэм псыр адэт. Щагу бзыухэр
ытхъэлагъэхэп, ау хатэр псымы
ыгъаклоныгъ.

Мынхэм аяблагъэу щыс уна-
гъохэр къэтпльыхъагъэх, яща-
гухэм псыр зэрэдэтыгъэр къе-

пшіненү яхатәхәм псыр макләү джыри арытыгъ. Бысымхәм тыйзэрәщагъэзгъозагъэмкә, псыр псынкәу зэрәзеккәуагъэм ялофхәр кығытъепсынкәлагъех, гүмәккыгъор дәгъеззыгъыгъе хүгътъе. Іепшилгү къафәхъугъәхәм

афэрэзэх.
Мы мээфэ дэдэм къуаджэу Фэдз оцхышхо зэпүмьюу щы-лағъэм икілэрикэу къоджэдэсхэр зеридзагъэх. Ылперэм фэдэу джыри гсыр къаклэуагъ. Пэшо-рыгъэшьэу къызэральтыатъэм-кіэ, къуаджэм дэт унэ 90-мэй ыкіи аш къыпэгүнэнгуу къутырэу. Кармоплино-Гидроцикэм ипсэүпіз 50-мэгэдэг сийхи ал-

50-мэ псыр актэхьагь.
Күулыкъу зэфэшхъяафхэм
Кошхъэблэй районны гэлээшь-
гэ шылын тетэү IoF щашэ.
УФ-м ошлэдэмышлэ IoФхэм-
кээ и Министерствэ и Гээл-
рышлалыу АР-м щылэм ипащэү
Станислав Илющенкэр зипэшэ
оперативнэ штабы Фэзд кын-
щызээуахыгь. Тхъамыклагъом
кызыдхиыгъэ гумэкыгъохэм
ядэгээзэжын куулыкъушлэ 59-
рэ чанэу хэлажьэх, хэушхъа-
фыкыгъэ технике 25-рэ кызы-
фагъаффедэ. Аш нэмыхкэу Урын-
саем и МЧС икуулькъушлэ
нэбгырэ 25-рэ ыкли техники
9-рэ мыш кынхэлажьэх

Тыгъуасэ пчэдыжъым къы-
щегъэжъагъэу псэуплэхэм псыр
адэшыгъэнымкэ ыкчи къула-

джехэр тыйгээнхэмкээ юфшэнэ шохэр мыхэм ашыкluагь. Къэ-
лоғъян фае, социальнэ мэхъянэ зилэ псууальзхэм псыр аклэхъя-
гъэп. АР-м гигиенэмрэ эпидемиологиремркээ и Гупчэ санитар
шапхъэхэм язытет лъэппльэ, псуулэхэр дезинфекцие ашыях.
Псы къабзэр цыифхэм алекла-
гъахъэ. Цыифхэм іэпылэгъу аф-
хъугъэным фэшл комиссиехэм
юф ашы.

— Урамхэм ыкыл чыунэхэм
псыр адээцыгъэнымкээ, щагу-
хэр, урамхэр укъэбзыгъэнхэм-
кээ, ахэм ятээу, мыжьюу, хэкээу
ательыгъэр атырахыжынымкээ
зишүяугъэ къытээзыгъэкигъэхэм
тафэрэз. Тхъамыклагъом идэ-
гъээзыжынкээ ал къытфээзыщэи-
гъэхэм зэкэми тхъашьуеъэлсэу
ятээло, — къыиугъ Кощхэблэ
район администрацием ипа-
шшэу Хъамырэз Заур.

Тигъезет къзызыщыдэкъыщтым
ехъуллэу юфхэм язытет тышигъэ-
пъозагъ Фэдз къоджэ псэуплэм

ишацэу Лъоснэкъ Рэмзэн.
— Псыр мэкэ-макэу зэлкэлэ,
арэу щитми, джыри ар зищагу
дэтхэр щилэх. Мы уахътэм ехъу-
лэу республикэм ошэ-дэмышлэ
юфхэмкэл икъулыкъу итехнике
зэфэшьхъафхэр къызфэдгъэфе-
дэхээз джыри унагъохэм яща-
гухэм псыр адэтэшы. Комисси-
ем хэтхэм унагъохэр къаклы-
хъэхээз япсэуплэхэм фыкъуа-
гъэу афэхъугъэхэр атхых. Тэ-
гугъэ мы мэфэ благъэхэм гум-
мэктыгъор дэгъэзыжыгъэ
хъунэу. Къытфэгумэктыгъэхэу,
къыддэлэпылагъэхэм зэлкэми

тафэрэз, — **кыыгуагь Рэмээн.**
Егаш!эм адыгэхэм зедеэ-
жыныр шэн шагъо ахэль. Ар
къаушыхъатыгъ Вольнэ ык!и
Еджэркъое гурыт еджап!ехэм
япщерыхъак!охэм. Къуаджэу
Фэдз ык!и къутырэу Кармо-
лино-Гидроцкэм щыпсэухэу
чып!э къин ифагъэхэм мыхэм
шхын стырхэр алек!агъахъэх.
Хэтк!и ар шысатехы!ла ораху.

KIAPЭ Фатим.
Сурэхэр: А. Іашын.

Күльтурэр зыкЛынныгъэм фэлорышІ

Творческэ объединениеу «Ошадэм» хэт купхэр «Тызэгъусэу ты Урысый» («Вместе мы Россия») зыфиорэ фестивалэу Дагыстан щыктуагъэм жъоныгъуаклэм ыклем хэлэжьагъэх.

УФ-м культурэмкэ и Министерствээр лъепкэ творчествэм и Урысыем къэралыгъю Унэу В. Поленовым ыцэ зыхырэмрэ кэцакло зыфэхъугъэхэ юфхъабзэм хэгъэгум и Кыблэ ыкчи и Темир шьолъирхэр зэфишгэх.

АР-м Лъепкэ культурэмкэ и Гупчэ илэпийгъуклэ «Ошадэм» фестивалым

хэлэжьэнэу хуугъэ. Адыгейим, Осетиим, Чэчэним, ДНР-м, Ставрополь краим, еже Дагыстан яорэдьо-къэшьокло купхэр юфхъабзэм хэлэжьагъэх. «Ошадэм» ипашэу, АР-м изаслуженнэ артисткэу, Чэчэн Республиком иксуствэхэмкэ изаслуженнэ юфышишко Едыйдж Викторие кызыэрэтифилотагъэмкэ, кызызэфэсигъэ купхэм апэрэ мафэм

Дербент концертшко кыщатыгъ. Юфхъабзэм хэлэжьагъ Москва къикыгъэ хяклье лъепкэ творчествэм и Унэу В. Поленовым ыцэ зыхырэм ипашэу Тамара Пуртовар. Адыгэ лъепкэ къашьохэм янсанблэу «Синдикэм» «Удж-Сэндракыр» кышыыгъ, фольклор-этнографическэ купэу «Ащэмэзым» Хъапаклэ иоред кыбыгъ.

«Урысыер — лъепкыбэ зыщисэурэ къэралыгъу. Ыкчи непэ тизыкЛынныгъэ хэзгъахъохэр аицц лъепкэ күльтурэ зэфэшхъафхэр, ахэм ябиныгъэ, яхушхъафыкыгъэ. Лъепкэ шэн-хабзэхэм якъэухъумэн мыш фэдэ фестивальхэр фэлорышІ. Нахь тызэрэшІным, тызэххъаным иамалхэр ахэм кытфызІуахы. Адыгэхэмкэ тикультурэ бай ятэгъашІ, ятэгъэлъэгъу, иэмкіл лъепкхэр зэригүүшхорэ гушхъэ баиньгъэр нэрыльэгъу кытфэхъу. Тызэктомэ тызэрэлъэшыр нафэ кытфашІ», — хигъунэфыкыгъ Едыйдж Викторие.

Фестивалым иятлонэрэ мафэ Махчала игутчэу Лениним ыцэ зыхырэм щыкыагъ. «Кыблэ къушхъэхэм къашьублагъэу темир хьюрхэм анэс!» ыцэ зыфашыгъэ телельэмиджим Махчалаарэ Мурманскэрэ зэрилхыгъэх. Сыбыр иорэдьо-къэшьокло купхэр аш хэлэжьагъэх. Кыблэ ыкчи Темир шьолъирхэм якультурэ икъегъэльэгъуаплэу юфхъабзэр хуугъэ. Чэчэн къашьор «Синдикэм» иартистхэм къашыгъ. Урысыем и Кыблэ щыпсэурэ лъепкхэм якультурэ ыкчи яшэн-хабзэхэм фэгъэхъигъэ Гала-концерттымкэ фестивалыр зэфашыгъыгъ. Хэлэжьагъэхэм зэкэми дипломхэр къаратыжыгъэх.

Ионыгъом и 15-м ансамблэу «Синдикэр» зызэхашагъэр ильэс 15 зэрхүүрээр хигъеунэфыкышт. Едыйдж Викторие кызызериуагъэмкэ, ансамблэм хэтхэм аш игъэкотыгъэу зыфагъэхъазыры. Купыр зэхэцгэхъаклэ зэхъум зыщырагъэхъэгъэ концерт программэм щыц пычыгъохэр, непэрэ мафэм якъегъэльэгъонхэр зынэсигъэ лъэгаплэхэр къэзыушихъатырэ хореографие композициехэр зэхэтэу мэфэкышо чыплем ыцэ Едыйдж Викторие кыбыгъ, «Синдикэр» зикласэхэм ар шүхъафтын шыыпкъеу афэхъунэу мэгугъэ. Концертим адыгэ шхыныгъохэр ыкчи илэпэласэхэм якъегъэльэгъонхэр зэрэхэтыщхэр хигъеунэфыкыгъ. Культурэр лъепкыр кызынкөншт байнигъ.

ТЭУ Замир.
Сурэтихэр: «Ошад».

ШЬУНАІЭ ТЕШЬУДЗ!

Мы мазэм и 5-м кыщыублагъэу и 15-м нэс!

Урысыем и Почтэ фэгъэкЛотэн зиЛэ уахътэр ригъэжьагъ ыкчи республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» нахь пыутэу шъукЛэтхэн шъульэкышт — 2023-рэ ильэсэм иятлонэрэ мэзи 6 шъуадэжь кышиуфахышт гъэзетым ыосэштыр сомэ 953-рэ чапыч 58-рэ (индексир П4326).

БлэшьумыгъекЛ фэгъэкЛотэн уахътэр!

ЗЭЗЭГҮҮНЫГҮЭМ ЗЭДҮКІЭТХАГҮЭХ

Урысые ыкы араб университетхэм яректорхэм я Федерацие ия III-рэ форумэу Зэхэт Араб Эмиратхэм якъалэу Шарджа щыкъуагъэм зэгурыйоныгъэмрэ зэдэлжээнүгъэмрэ афэгъэхыгъэ зэзэгүүныгъэм щызэдүкіэтхагъэх. АКЬУ-м иректорэу Мамый Даутэрэ Шарджи университетым иректорэу Хамид М.К. Аль-Наймийрэ алапехэр зэзэгүүныгъэм клаудзагъэх.

АКЬУ

Адыгэ къэралыгъо университетын фэшьхъафэу ащ фэдэ зэзэгүүныгъэмэ арабхэр адышаа гъо университету Сеченевым ыцэ зыхырэмрэ Аль-Касими. Араб хэгъэгүхэм яуниверситет анах дэгүүпшымэ ар ахалытэ.

Адыгэ къэралыгъо университетын фэшьхъафэу ащ фэдэ зэзэгүүныгъэмэ арабхэр адышаа гъо университету Ломоносовым ыцэ зыхырэмрэ Аль-Касими. Араб хэгъэгүхэм яуниверситет анах дэгүүпшымэ ар ахалытэ.

«Нартым» апэрэ чыптар къидихыгъ

Адыгэ къэралыгъо университетын лъэпкь къашомкэ иансамблэу «Нартыр» «Урысыем истуденческэ гъатх» зыфиорэ фестивалым илаураат хъугъэ.

Я XXXI-рэ Урысые фестивалэу «Урысые студенческэ гъатхэм» ильэпкь финал Пермь щыкъуагъ ыкы хэгъэгүм гъесэнүгъэмкэ иучреждение 750-мэ ялъиклохэр ыгъюйгъэх. Финалым студент нэбгырэ мини 3,5-рэ хэлэжьагь, ахэм зэнэкъохкою иофштэгъэ мин 1,5-рэ осэшшэ алашхъэ къарагъахьагь, зыщызэнэкъохъугъэхэр лъэныкьо 54-рэ хъуштагъэ. Зэфхъысыхъэм къызэрэгъэлэгъуагъэмкэ, Адыгэ къэралыгъо университетын ильэпкь къашомкэ иансамблэу «Нартым» апэрэ чыптар къидихыгъ, ащ иартисткэу Мигу Дан ары.

Шъольыр едзыгъом теклонигъэр къышидээзыхыгъэ студент 14 Пермь къогъагъэх. АКЬУ-м истудентхэмрэ творческэ купхэмрэ къэшъонимкэ, лъэпкь лэмэ-псымэхэм къягъёгъэнүмкэ, оред къэгъэнүмкэ зауштыгъ. «Нартым» къышыгъэ «Зэфакломрэ» «Пшъэшэ къашомрэ» анах дэгъо альтагъэх. «Тыргъетао итхыдэ» къэзышыгъэр Мигу Дан ары.

АКЬУ-м ильэпкь къашомкэ иансамблэу «Нартым» мыйзэу, мыйтлуу фестивалэу «Урысыем истуденческэ гъатх» зыфиорэм теклонигъэр къышидихыгъ. 2017-рэ ильэсүм анах творческэ куп дэгъо къихагъэшыгъагь.

Адыгэ къэралыгъо университетын илээсүм ильэсүм анах творческэ куп дэгъо къихагъэшыгъагь.

ковскэ къэралыгъо медицинэ университету Сеченевым ыцэ зыхырэмрэ. А иофыгъом епхыгъэ мэфэкэ зэхахьем хэлжэагъэх Урысыем иректорхэм я Союз ипрезидентэу, академикэу Виктор Садовничэр, араб университетхэм я Ассоциации игенеральне секретарэу, профессорэу Амир Эззат Салам ыкы Шарджи университетым ипрезидентэу, шейхэу Султан бин Ахмед Аль Касими.

Адыгэ къэралыгъо университетын Шарджи университетын зэгурыйонгъэ азыфагу илъыним фэгъэхыгъэ зэзэгүүныгъэм къыдэлтытэх ашьэрэ еджаплэхэм шэнэгъэмрэ гъэсэнгъэмрэ алъэныкъокэ юф зэдашшэнэ, зэгъусэхэу ушштынхэр ашынхэр, гъэсэнгъэ проектикэхэр агъэпсынхэр,

академическе программахэм ахэлжээнхэр. Джащ фэдэу а зэзэгүүныгъэм иштуагъэкэ семинар-зэхэссыгъохэр, шэнэгъэ конференциихэр, нэмийкэ иофхъабзэхэр рагъэклокынхэ альэцэгъэшт.

Шарджи университетын 1997-рэ ильэсүм зэхажагь, ар зыгъэлжигъэр Шарджи ипащэу шейхэу ыкы шэнэгъэлэжъэ Султан бен Мухаммад Аль-Касими. Араб хэгъэгүхэм яуниверситет анах дэгүүпшымэ ар ахалытэ.

Шыгуу къэдгъэкыжын, Урысые ыкы араб университетхэм яректорхэм я Федерацие ия III-рэ форумыр Зэхэт Араб Эмиратхэм якъалэу Шарджа жъоныгъуаклэм и 31-м къышгъэжъагъэу мэжүогъум и 1-м нэс щыкъуагъ. Урысыем иапшъэрэ еджаплэхэм ялъикло 50 ыкы арабхэм алъэныкъокэ 150-рэ иофхъабзэм хэлжэагъэх. Ахэр Урысыем, Зэхэт Араб Эмиратхэм, Мысыр, Оман, Судан, Катар ыкы Ливиим ашыгъэхэй.

Адыгэ къэралыгъо университетын илээсүм ильэсүм анах дэгүүпшымэ ар ахалытэ.

Ятхыльхэр почтэмкэ агъэхынхэ альэцэгъэшт

Мы ильэсүм Урысыем иапшъэрэ еджаплэхэм мэжүогъум и 20-м къышуублагъэу бэдзэогъум и 25-м нэс тхыльхэр аштээтих. Джы ахэр Урысыем и Почтэкэ бгэхъынхэ пльэгъэшт.

Письмэкэ ё бандеролькэ ахэр бгэхъынхэштых. Письмэр зыдагъэхырэм иадрес, индекс зэхэгүгүйгъэу конвертых тыратхэн фае. Почтэм икъутамэ къытырэ квитанциер уухумэн фае, сыда пломэ ащ тетышт трек-номерымкэ письмэм гъогоу ыкүрэм, зынэсигъэм ыкы зыфаклорэм ратыгъэмэ ултыпплээн ыкы зэбгъэшшэн пльэгъэшт. Ащ пае сайтымрэ Урысыем и Почтэ имобилынэ приложениерэ бгэхъфедэнхэ фае.

Ащ нэфшхъафэу, абитуриентмэ нахь псынкэу тхыльхэр ашьэрэ еджаплэхэм афагъэхы ашоигъомэ, экспресс шыкыкэ (EMS) къызфагъэфедшшт. Къэлэ клоцым ахэр агъэхыхэмэ, ащ пальэрэ зы маф пыльыр, шъольырим икъыштмэ — мэфиц. SMS къебарым фэгъэхыгъэ приложение зиэхэр атупшырэ письмэм лъыпплээнхэ альэцэгъэшт.

Уголовнэ пшъэдэкыжь арагъэхь

Щынэгъончъэнимкэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республикомкэ и Гъэйорышланы макъэ къегъэу Урысыем Федерацие ихэбзэгъеуцугъэу Иэйыб агентым ишшэрильхэр зыгъэцкээрэ мысатыу организациехэм яхылгагъэм щыгъэнэфэгъэ шапхъэхэр къыдээзымылтытэхэрэм Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 330.1-рэ статья дишитэу уголовнэ пшъэдэкыжь зэрараагъэхынхэ альэцэгъэшт.

Иэйыб агентым ишшэрильхэр зыгъэцкээрэ мысатыу организациехэм ярреестрэ хэгъэхъэгъэн фэе документхэу 1996-рэ ильэсүм щыл мазэм и 12-м аштэгъэ Федеральнэ законуу N 7-рэ зытээ «Мысатыу организациехэм яхылгагъэм» зыфиорэм ия 13.1-рэ статья ия 10-рэ пункт зиггүу къышыхэрэр языхыллэнэ зымыдэрэ пащэм ё Иэйыб агентым ишшэрильхэр зыгъэцкээрэ мысатыу организациер зэхээзыгъэм бзэджэшшагъэ зэрихагъэкэ, зиггүу къэтшыгъэ реестрэм организациер хагъэхъанымкэ ишыкэлэгъэ документхэр ышшээ аялжимыгъэхагъэкэ альяшт.

Щынэгъончъэнимкэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республикомкэ и Гъэйорышланы илээсүм ильэсүм анах творческэ куп дэгъо къихагъэшыгъагь.

Хъунэго Рэшыдэ щытхъуцІЭ къифагъэшьошагъ

Адыгэ къералыгъо университетым гумэкъыгъохэм адэлажъэрэ шэнэгъэ ушетынхэмкэ институт ипащэу Хъунэго Рэшыдэ Ростов дэт къералыгъо экономическе университетым ипрофессор гъашуагъэ хуугъэ.

Жъонигъуакім и 30-м Ростов-на-Дону шэнэгъэхэм ясоветэу щырагъекіокыгъэм профессор гъашуагъэм иаттестат Хъунэго Рэшыдэ къышыратжыгъигъ.

Хъунэго Рэшыдэ социология шэнэгъэхэмкэ доктор, профессор, Урысыем щыэлъашэрэ философ ыкчи социолог, ащ илофшагъэхэм къахеубытэх социальне философиер, гъесенгъэм ыкчи гъэорышленым ясоциологии, политологиер,

этнограф, шольыр экономикэр, геоинформационнэ технологиехэр. Зэкімкі ащ монографие 15, егъеджэн ыкчи методическое пособие 13 къидигъекыгъях, статья 150-рэ къихиутыгъ.

1996-рэ ильэсүм къищегъэжъагъэу 2019-рэ ильэсүм нэс Хъунэго Рэшыдэ Адыгэ къералыгъо университетым иректорыгъ, 2020-рэ ильэсүм къищублагъагъу Адыгэ къералыгъо университетым гумэкъыгъохэм

адэлажъэрэ шэнэгъэ ушетынхэмкэ институт ипащ, философиемрэ социологиирэ яканфдрэ ипрофессор, социологии культурымкэ диссертационнэ советым итхамат.

Р. Хъунагор джащ фэдэу РАН-м социологиекі и Институт ыкчи Абхаз къералыгъо университетымрэ Кыблэ федеральнэ университетымрэ ядоктор гъашуагъ.

Адыгэ къералыгъо университетым ипресс-къулыкъу

«Ежъ утын хийгъээмий, сэ сигъэтхъэжъыгъ»

Рассказ кіәкі

Адыгэ къуаджэ пэпчэ дэсир зэршэ, зытэмшхъэм тесхэр зэрэмшшэхэ хуна?

Гощнэшхъо нанэр цыкылу иниашшэтигъ, лытэнэгъи фырялагъ. Ежъыр помэ, ыныбжье мөмлүтэтигъэу, къебзэ-лъэбзэ зэкігъэчэрэзыхъэвьагъ — иунэкли, ишыгъынкли, итепльэ-тъэпсыккэкли. Сыдми, къоджедэсхэм къахеющытагъ. Ылэ зынэсигъэм сид щыщими ут тедзагъэм фэдагъ. Ишагу ренэу къабзэу пхъэнкыхъэвьагъ, ихэтэ чыигчэгъ кіэнкі щыбгъэчъенеу укъебзыхъэвьагъ, ичыф унэ цыкылу плонышу, пшысэ тепльягъ: етэфыпс шхъонтэ кыфыбзэ егъешшьогъ эзптигъ, ылъапсэ лъэгэ хъазырэу ятэкі дахэу тэплигъигъэу (кіэнхин кофтэ зэптиль щалъагъэм фэдэу), къамылышхъэр арымэ, пэло зэкіешшьыхъагъ шыгу юштагъ. Шхъаныгъупчэ цыкылуитури, щагупчэ закъоу къаготыри сурэтшыгъэм фэдагъ, щимы анэу къыблэм фэгъэзэгъагъ. Гощнэшхъо изекуагъэм, зэрчылэу фэгумэкъытагъ, джащ фэдэу охтагъ а зэмнэр. Іахылышыши, унэкъюши, гъунэгъуши, шхъын стыр е кіэштигъо горэ ашыгъигъэу ханыщтыгъ, бэрэскэшо къэс тыгъэкохъагъу зэрхьоу жъамэри зэкіэм агъеути фахыщтыгъ. А заулэр сыйдаштури фэкэштыгъоо ѿшхынгъагъ? Ау хэбзэ шыкікэ пстэумэ ясэжъигъеу ыкчи язэштыгъагъэштын, ыдэжэ улухъагъеу анахэ іашуу, кіэншыгъо фэпхыгъеки, къыу-

иошхон щылагъэ... Унэм иклюшэнти, такъикъкэ къыунекъищтыгъ, шхэнэм зэрэмгыгъуэрэ къэшшэнэу, іэпс-льэпсыгъ. Арыми зы шэн іэежж горэ ащи хэлъыгъ, оцх къещхыгъэба, ицокъе е калош нээз макіу ушонгъэба, цыкылу-цыкылу къуджэм зэттирахъирэ псынэшхо шьоум дэжж къэкёнти, ащ ылупэ щитхъакытагъ. Етланы ар еэбэхытагъ, макі-макіу, зы лъакъом адэр щихъоз, іэклэ нэмисэу ыукуэбзытагъ.

Чэцым удеу бывырэп цыфхэм ашэ, ар амышэ хуна — ягопагъэп, ау зи афеоштагъ. Ипкыгъо-лэгү хъазыр нэнхжээ Мерэм нахэ хэзагъу, ыгъедалоу, нэфэл хъазырэгъети, къауи-ложи хэмьлэу, чылэр псы зыншшью, тэмшхъэшхом тесхэм псы эзрахырэ псынэ үүпэр лъэкъоплыжхъэ тхъакытагъ ымыншынэу ельэгү. Риуагъэр зэrimыгъуапэр къыжэшшу, іэлъэнэ-къо бэш шхъатумэмкэ ыашшхъэ иль мыжко жъгъэхэр зэлидз-зэлидзи, гүшүэ къымылоу кложыгъе.

Мерэм игъунэгъу ныом ыгу егъужки, сид хъуగъеу псынэр ыгъэкошынкли, гүшүэ римынхъынэу унэшоо пытэ зыфшижыгъигъ, ежж ипсынкіэгъ-нэфало къегоожжыгъеу щысигъигъ.

А мафэр джащ фэдэу къуагъе ыкчи текиагъ, нэмисэу мэфаби ащ къыкіэлъыкыуагъ. Нэнхжыттури зэлхийхъэху, зэлтыклоху зэршытагъ, сабыйхэп ныла, туми защэшагъ, къизхагъэштыгъэп.

Аүзэ гъемафери къэсигъ, фэбэшхо къэххуагъ. Гопэ-гочэгъу, жьоркыгъ. Щэджэгъоуж уас хуущтыми хэти егуцафэштэйп, ау бэдзэогъур къизихъа-гъэм ыуж оцхыцэ щылагъэпти, къоджэдэсхэр ашшубэ шэу уаум ежэштэйп. Тхъэр гукіэгъуш, зэрельэгъэхэр зэхихыгъэм фэдэу, дахэу оцхышхо сыххатым къеххуурэ къещхыгъ, уашхори къизэуихъыжы, тыгъери къыкы-къыжыгъ, жын шъэбэ іашлоу къыльэрэр ыум дэктхуэштагъ.

Дунэе нэф дахэм пэс зыптыр фэштэйбэ! Гощнэшхъо нанэри тэлкү тэзэкхүхэ шлои-гъуагъэштүн, зэтэгэупкылкы-хажхыгъеу, шхъац фыжыбзэри макіу шхъэхтэхэу үүпэм къычэшшу, бэшшр зыкыгъякъоэз чуу нээзим къырекіокыгъ, ицокъе чэндж жыну псынж тэлкү-шлэклю къынэсигъэм ымыгъэгупсэфэу. Мерэм дэжж нэмисэу псынэхүм къыщууцугъ. Псыльэбэнэ жъгъэхэр тыйдэки хъоигъе, ау псынэм дэжж ахэр нахь щыкъэбзагъэх. Зэрихабзэ, макі-макіу, зы лъакъом адэр шихъоу уцгъэ, егугуупэ шлошьиз, кэццэнлъыкыгъ, бэшшр къы-іэлээзи, зэлээзэладжэу псынэм ны «хэшүкыгъэ» ифагъ.

«Гүлэрэр къурэм етхъо» алоба, псынэхуаом пыль щалъэмкэ къэтхъогъагъэштүн, ау инаасын къыхыгъигъэп... Ау цэф щэлэ-еутэкі мэкъашхом нысакэр унэм къыригъэлтэтигъ, куо макъери къеугъ.

— А мам, мам, Тхъэм тигъэу-

Къулыкъум фагъэштагъ

Монополием пэшүекіогъэнимкэ Федеральнэ къулыкъум Адыгэ Республикомкэ и Гъэорышланлэ (УФАС) муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» изэтгээпсихъан фэгъэзэгъэ хэушхъафыкыгъе къулыкъум фигъэштагъ монополием пэшүекіорэ хэбзэгъэуцугъэр нахыбэрэ ымыукуонэу.

Хъадэ фэло-фашшэхэр зыгъэцкіэрэ унэе предпринимателым итхуусыхэх тхыльзэу монополием пэшүекіогъэнимкэ Федеральнэ къулыкъум АР-мкэ и Гъэорышланлэ іэкігъэхъагъэм итыгъ хъадэхэм ягъэтэйлъын фэгъэзэгъэ хэушхъафыкыгъе къулыкъум ифитынгъэ зэриукъуагъэр.

Тхуусыхэх тхыльзэхэм нафэ къэххуагъ муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» изэтгээпсихъан фэгъэзэгъэ къулыкъум монополием пэшүекіорэ хэбзэгъэуцугъэр зэриукъуагъэр, хъадэм игъэтэйлъынкэ іизын къаратынэу зыщыкэлэйлэурэ тхыльзэу нэмынкэ къулыкъум фыххэм къа-лахыгъэхэр регистрацие ышынэу зэриумыдагъэр. Къулыкъур ащ фэдэу зэрээкъуагъэм хъадэ фэло-фашшэхэм ягъэтэйлэнкэ иамалхэм къыкыригъэчын ыльэкыщ.

«Муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» изэтгээпсихъан фэгъэзэгъэ къулыкъум фэдгъэштагъ хэукъоныгъэ зэриумышилъырэ къэзэушихъатырэ тхыльзэр мэкъуогъум и 21-м нэс заримыхыльэлэ, хэбзэгъэуцугъэр ащ зэриукъорэ ехылгээгээ Гоффир монополием пэшүекіогъэнимкэ Федеральнэ къулыкъум АР-мкэ и Гъэорышланлэ къызэрэпнэтиштымкэ», — къытыгъ ФАС-м Адыгеймкэ и Гъэорышланлэ ипресс-къулыкъу.

нэхүүи, нэнэцыкылар арьба ар зымахъэр, (Гощнэшхъо ары нысэр зэрэджеэр) тхъамыкіэр псынэм ифагъэм ишшэрэп, — ыуу, нысэр жын къыумыкыжъеу псынэмкэ ечъэжжагъ. Мерэм инысэ ыуж ихъагъ, ау щхым зэлтиубытагъэш, дунаим ыони, ышшени зи тетыжжэп.

— А гүшэ еслогъагъ, — ерэгээ төлөө Мерэм, сабий хуу-жыгъигъэу зэтеутэу мэшхы.

Мыдыхкэ нысам ыльэкі къынэгъэштэуцожжэу, щытхэм ныор афеплъэкъыгъ. Мерэм зе-щылэ фэдэми щхым зэрээйт-хыщытагъэр лъэгъуягъягъэр. Гощнэшхъо иофэл алы, цыфхэри гумэкъыгъэхэп.

— А делэ щыхкіэр ягъашэм Рэд ягуашэх хэль, — ыуу нэнхжээ Гощнэшхъо иукыжыгъ. Упсаоу укъэнагъэмэ иофэл алы, цыфхэри гумэкъыгъэхэп.

Мыдыхкэ Мерэмэу нысам ыгъэмисагъэм зэрильэкіу зи-ухыжыщытагъ:

— Гощнэшхъо гүшэ ежж илажжкіэрэ утын къызфихъыжыгъэми, — ылоштагъ ащ, — ти-насып ытхъэлэгъэшпыш, ау сэ щыхынкэ сигъэтхъэжжигъигъ. Джа-ры псынэлур къуаплэ умышши зыккеслэгъагъэр. Ифагъэм, къикыжыгъигъэш, орэгушю! Шы-кур!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ куп гъэнэфагъэхэм 2023-рэ ильэсүм зэтгээ ахьщэ 1-ын эгэлэгээхэйнэйн эхыллагъ

Федеральнэ закону N 414-р зыттээ «Урысые Федерацием ишьольырхэм яхбээз къулыкъухэр зэрээзэхэгъэхэм эхыллагъ» зыфилоу 2021-рэ ильэсүм тигъэгъазэм и 21-м къыдэктгыгъэм ия 48-рэ статья ия 3-рэ яхь тегъэпсихъагъэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъо ышыгъ:

1. Дээ частэу N 11742-м и Реактивнэ артиллериийскэ дивизион дээ къулыкъур щахыным пае Урысые Федерацием зыкъеухумэжынымкэ и Министерствэ зээзэгъынгъэ дээзышыгъэхэм Адыгэ Республикэм ренёв е нахьыбэрэм щыпсэухэрэм 2023-рэ ильэсүм сомэ 150000-рэ хүреэ ахьщэ ятыгъэнэу.

2. Мыхэр къыдэльтэгъэнхэу:

1) ахьщэр зэ нахьыбэр арамытынэу;

2) Адыгэ Республикэм юфшэнэимрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ и Министерствэ зэтгээ ахьщэ 1-ын эгэлэгээхэйнэйн эхыллагъ аратыщтыр егъэнафэ ыкыл алэклэгъэхъажы.

Ашкэ къызыгъырыкъыхэр Адыгэ Республикэм и Дээ комиссариат зэхигъэуцогъэ спикэр ары. Адыгэ Республикэм идээ комиссар аш ылапэ къидэжыгъэу щытын фае;

3) зэтгээ ахьщэ 1-ын эгэлэгээхэйнэйн эхыллагъ а Министерствэ илицевой счет къыкынышь ахьщэр зылэхъанэу щытын илицевой счетрагъэхъашт.

3. Мы Министерствэ Адыгэ Республикэм идээ комиссариат зэрэдэлэжъэшт шыкълэр ыкыл зэтгээ ахьщэ 1-ын эгэлэгээхэйнэйн эхыллагъ а Министерствэ илицевой счетрагъэхъашт.

ахьщэ 1-ын эгэлэгээхэйнэйн эхыллагъ зэрэлэгэхъашттыр къыдилъятнэу.

4. Адыгэ Республикэм финансхэмкэ и Министерствэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет икъэктуалэхэм къахигъэхъанышь, зээзэгъынгъэ адэзышыгъэ цыфхэм ясчет ахьщэ ригъэхъан фае.

5. Официальнэу къызыгъаутырэм үүж мы иунашъом къуачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу КЭРЭШЭ Анзаур
къ. Мыекъуапэ, жъонигъуакъэм и 16, 2023-рэ ильэс
N 101

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

2023-рэ ильэсүм къэлэцыкъухэм языгъэпсэфыгъо уахьтэ зэрэзэхъашт ыкыл япсауныгъэ зэрагъэптытэшт шыкълэм эхыллагъ

2021-рэ ильэсүм тигъэгъазэм и 21-м аштэгъэ Федеральнэ закону N 414-р зыттээ «Урысые Федерации ишьольырхэм хэбээз къулыкъухэр зэрээзэхъэр эхыллагъ» зыфиорэм ия 44-рэ статья ия 1-рэ пункт ия 57-рэ подpunkt диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъо ешы:

1. 2023-рэ ильэсүм:

1) Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет имыльку-кэ загъэпсэфынэу ыкыл япсауныгъэ агъэптытэнэу гъэнэфгъэнэу:

а) мыш фэдэ цыиф купхэм:

— дзэкъулыкъушэхэм, Урысые Федерации ильэпкэ гвардие идэхэм къулыкъу ачызыхъихэу хэ-уушхъафыгъэгъэ дээ операцием хэлажэхэрэм (хэлжэхэрэм);

— Хь. Андирхуаем ыцэ зыхырэ Мыекъопэ артиллериискэ дивизионым къулыкъу щихынэу Урысые Федерации зыкъеухумэжынымкэ и Министерствэ зээзэгъынгъэ дээзышыгъэхэм, хэушхъафыгъэгъэ дээ операцием зыщызэхъашт ыкылэцыкъухэм;

— мобилизацием къихиубытэу дээ къулыкъур Урысые Федерации и Уэшигъэ Къуачэхэм ачызыхъинэу къохэрэм (къуагъэхэм);

— дзэм къулыкъу зэрэзахыщтымкэ зээзэгъынгъэ

адэзышыгъэхэм е Урысые Федерации и Уэшигъэ Къуачэхэм яшьльхэм ягъэцкэнкэ яшуагъэ къызэрэгъэкъоштымкэ зээзэгъынгъэ адэзышыгъэхэм хэушхъафыгъэгъэ дээ операцием зыщызэхъашт ыкылэцыкъухэм;

— мы подpunktym ия 3 – 6-рэ абзацхэм зигугуу къашыхэрэм, хэушхъафыгъэгъэ дээ операцием щыфхыгъэхэм, къыщаулахъэхэм (контузие щыхуугъэхэм, фыкъуагъэ щызиэ хуугъэхэм) якъэлэцыкъухэм, зыныбжь имыкъуగъэ ашхэу ыкыл (e) ашыпхъухэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм;

б) мы подpunktym иабзацэу «a»-м зигугуу къышырэм ишхъэгъусэ икъэлэцыкъухэм къидэпсэухэрэм;

в) гъот маккэ зиэ унагъохэу Адыгэ Республикэм исхэм якъэлэцыкъухэм;

г) Адыгэ Республикэм щыпсэурэ:

— къэлэцыкъухэу чыпэл къин иххэм;

— урлысунымкэ ахьщэ ачыхъа маккэ Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэм ипроценти 100-м къыщегъэжъагъэу ипроцент 200-м нэс е ипроцент 200-м нахьыбэ зихахо хуурэ унагъохэм арьс къэлэцыкъухэу искуствэм, спортым, наукэм алъэнъыкъокэ зэчышуу зиэ къэлэцыкъухэм атэгъэпсихъэгъэ лагерьхэм агъакохэрэм;

д) Донецкэ Народнэ Республикэм, Луганскэ Народнэ Республикэм, Запорожскэ, Херсон хэкухэм ашыпсэурэ къэлэцыкъухэм;

роднэ Республикэм, Запорожскэ, Херсон хэкухэм ашыпсэурэ къэлэцыкъухэм;

2) мы пунктым ия 1-рэ подpunkt зигугуу къышырэм къэлэцыкъухэм зызыгъэпсэфырэ, япсауныгъэ зызыгъэптытээрэ организацием япутевкэхэр Адыгэ Республикэм юфшэнэимрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ и Министерствэ зэригъэнэфэрэ шыкълэм тетээ араты;

3) Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2016-рэ ильэсүм чьэпьюгъум и 20-м ышыгъээ унашьоу N 196-р зыттээ «Къэлэцыкъухэм языгъэпсэфыгъо уахьтэ зэхэцэгъэнымкэ, япсауныгъэ гъэптытэгъэнымкэ амалэу зэрхъэхэрэм эхыллагъ» зыфиорэм (Адыгэ Республикэм ихбээгъэуцугъэ зэхэуцугъэхэр, 2016, N 10; 2018, N 5; 2019, N 4, 7; 2020, N 11; 2021, N 7; 2022, N 6, 12) къыхиубытэхэрэм мы пунктым ия 1-рэ подpunkt зигугуу къышырэм къэлэцыкъухэм;

2. Официальнэу къызыгъаутырэм щегъэжъагъэу мы иунашъом къуачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу КЭРЭШЭ Анзаур
къ. Мыекъуапэ, жъонигъуакъэм и 24-рэ, 2023-рэ ильэс
N 111

Адыгэ Республикэм Йофшэнэимрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэмкэ сабыибэ зэрэс ыкыл социальнэ лъэнъыкъомкэ чыпэл гумэкыгъо ифэгъэ унагъохэм япсэуплэхэм машом зыкъыштэмэ макъэ къэзыгъэшт ыкыл эхыллагъэуцощтхэ Шыкълэр ухэсыгъэнэу.

Урысые Федерации машом зыкъыштэмэ макъэ и Шалхъэхэм УФ-м и Правительствэ иунашьоукэ аух-сыгъэхэм яа 851-рэ пункт къуачэ илэ хууным пае иунашъо сэшы:

1. Адыгэ Республикэмкэ сабыибэ зэрэс ыкыл социальнэ лъэнъыкъомкэ чыпэл гумэкыгъо ифэгъэ унагъохэм япсэуплэхэм машом зыкъыштэмэ макъэ къэзыгъэшт ыкыл эхыллагъэуцощтхэ Шыкълэр гудзэм диштэу хуэсигъэнэу.

2. Адыгэ Республикэм йофшэнэимрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ и Министерствэ иотделэу къэлэцыкъухэм, бзыльфыгъэхэм ыкыл унагъохэм афэгъэзагъэм мы иунашъор гъэцкэлагъэ хууным пае

ищыкъэгъэ юфхъабзэхэр зэшүихынхэу.

3. Цыифхэм ясоциальнэ фэл-фашхэм ягъэцкэн фэлзээгъэ гүлчхэм ялашхэм ыгшьэлкэ зигугуу къэт-шыгъэ цыиф купхэм яунхэм ахагъэуцощт пкыыльхэр къызлэгъэхъэгъэхъэнхэмкэ юфхъабзэхэм язэшохын анае тырагъэтийнэу.

3. Къэбар-правовой отделын:

— Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабээ игъэцкэлэко къулыкъухэм я Интернет-сайт мы иунашъор риъхъанэу;

— мы иунашъор къыхаутынм пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгейимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ къыдэктэйрэ тхыльэу «Адыгэ Республикэм

ихбээгъэуцугъэ зэхэуцугъэхэр» зыфиорэм къыхаутынм пае алэклигъэхъанэу.

5. Адыгэ Республикэм йофшэнэимрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу И. В. Ширинар иунашъом игъэцкэн зэрэкторэм лыплээнэу.

6. Официальнэу къызыгъаутырэм мафэм къышыубла-гъэу мы иунашъом къуачэ илэ мэхъу.

Министрэ МЫРЗЭ Джанбэч

къ. Мыекъуапэ, жъонигъуакъэм и 2, 2023-рэ ильэс
N 121

Адыгэ Республикэм Йофшэнэимрэ социальнэ хэхъонигъэмрэкэ и Министерствэ иунашъу

Социальнэ лъэнъыкъомкэ къэралыгъо фэл-фашхэм зэрэзэшуахыщтхэмкэ социальнэ заказым текодэрэ мылькур афэлъэгъузыгъэнэу пае юридическэ лицэхэм субсидиехэр зэрэлэгъэхъащтхэм илофыгъо заулхэм яхьыллагъ» зыфилоу 2023-рэ ильэсүм щилэ мазэм и 25-м къыдэктгыгъэр гъэцкэлагъэ хууным пае иунашъо сэшы:

1. Мы къыкъэлэйткъохэрэхэр ухэсыгъэнхэу:

1.1. Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет исубсидиехэм къахагъэхъыншь, социальнэ фэл-фашхэм зэшлэхъащтхэм компенсация фэдэу субсидиехэр

зэрэлэгъэхъащтхэм епхыгъэ лъэу тхыльыр гуадзэу N 1-м диштэу зэхэгъэуцогъэнэу;

1.2. Гуадзэу N 2-м диштэу социальнэ фэл-фашхэм зэшлэхъащтхэм яспискэ зэхэгъэуцогъэнэу;

1.3. Социальнэ фэл-фашхэм зэрэзэшуахыщтхэм шыкълэр гуадзэу N 3-м диштэу гъэпсыгъэнэу.

1.4. Социальнэ фэл-фашхэм зэшлэхъащтхэм зэрэхъу-гъэхъащтхэм фэл-фашхэм зэрэхъу-гъэхъащтхэм реестрээр гуадзэу N 4-м диштэу зэхэгъэуцогъэнэу.

2. Къэбар-правовой отделын:

— Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабээ игъэцкэлэко къулыкъухэм я Интернет-сайт мы иунашъор риъхъанэу;

— мы иунашъор къыхаутынм пае гъэзетхэу «Советскэ Адыгейимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ къыдэктэйрэ тхыльэу «Адыгэ Республикэм ихбээгъэуцугъэ зэхэуцугъэхэр» зыфиорэм алэклигъэхъанэу.

3. Сэ сшхъэлкэ иунашъом игъэцкэн зэрэкторэм сылтылээнэу.

4. Официальнэу къызыгъаутырэм мафэм къышыубла-гъэу мы иунашъом къуачэ илэ мэхъу.

Министрэ МЫРЗЭ Джанбэч

къ. Мыекъуапэ, жъонигъуакъэм и 16, 2023-рэ ильэс
N 131/1

Республикэм икъэлэ шъхьаIЭ ХЭЛЭЖЬАГЬ

Я VII-рэ Урысые
юфтхъабзэу «За-
бет.РФ» зыфиорэм
Мыекъуапэ хэлэ-
жьагь.

Ар блэкъыгъе тхъаумафэм къэралыгом икъэлэ 85-мэ ашы-
куагь. Зэкэмки нэбгырэ мини 160-м ехъумэ заушэтэн амал ялагь.

Урысиею юфтхъабзэу «Забет.
РФ» зыфиорэр 2020-рэ ильэсэм
щегэжьагьау Мыекъуапэ щыра-
гъэжкокы. Пандемиим ильэхьани
ар зэпагъэуягь, ау нэбгырэ 50
ныиэп хэлэжьагьэр. Ынэрэ ильэс-
хэм афэдэу чьенэр зикласэхэм
язэнэкъоку республике стади-
оным ыкчи къэлэ гупчэ паркын
ашыкъуагь. Гъогуанэм икъиха-
гъе зэфешхъафыгь: зы кило-
метр, км 5, км 10, км 21,1-рэ.

Мыекъуапэ физичесэ куль-
турэмкэ ыкчи спортымкэ и
Комитет къызэритыгъэмкэ, юфт-
хъабзэм нэбгырэ 1000-м ехъу
хэлэжьагь. А пчагъэм шомы-
кынхэу зэхэшцаклохэм къагъэ-
нэфагь, ау зачетым хэмитэу
зызыушэти зышиоигъохэри зэ-
нэкъокуум хэлэжьэнхэ альэ-
кыгь.

Анахь цыфыбэ къызэкло-
лагъэр, нэбгырэ 475-рэ, километри 5 зикыхъагьэр ары. Зы
километрэ хүурэм — нэбгы-
рэ 400, километри 10-м — 75-
рэ ахэлэжьагь. Зэнэкъокуум
игъогуонэ шъхьаIЭ (км 21,1-
рэ) зызызыушэтигъэр нэбгы-
рэ 50.

Хүульфыгъэхэмкэ теклони-
гъэр къыдээзыхыгъэр Влади-
мир Колосовскэр ары. Ятлон-
эрэ ыкчи ящэнэрэ чыпэхэр къы-
дахыгъэх Иван Федоровынэрэ
Андрей Басовынэрэ. Бэзльфы-
гъэхэм язэнэкъокуу ашытекуагь
Анна Фещенкэр, ятлонэрэ ху-
гъэ Екатерина Бутримовар, ящ-
энэрэ чыпэхэр къыхыгь Оксана
Фесечко.

Үвшээкээ зигугуу къэтшыгъе
гъогуанэхэр къэзыкцугъэхэм зэ-
клеми шээжь медальхэр ыкчи
шүхъафтынхэр афагъэшьшагъэх.

Зэдегъэштэн есыныр

Анахь дэгъухэм ашыщых

Кыблэ федеральнэ шольырым зэдегъэштэн есынымкэ изэнэкъокуухэу къалэу Таганрог щы-
куагъэхэм Адыгейим спортсменхэм дэгъоу зыкыщаагъэлэгъуагь ыкчи хагъеунэфыкырэ чыпэх-
хэр къышыдахыгъэх.

Адыгейир турнирым къышызгэлээ-
гыуагъэхэр олимпийсэ резервымкэ спорт
еджапэу В. С. Максимовым ыцэ зыхын-
рэм спортсменхэр ары. Аш зэкэмки
спортсмен 240-рэ ыкчи командэ 16 хэ-
лэжьагьэх.

2015-рэ ильэсэм къэхъуугъэ калэхэм
язэнэкъокуу Ярослав Стародубцевым
апэрэ чыпэхэр къышыдхыгь. Нахыж-
хэм якуп хэтыгъэ Никита Солохинэрэ
ящэнэрэ хуугъэ. Джири джэрэ медалиту
къахыгь Софья Тришинамэрэ Юлия
Остапенкэмэрэ. Аш нэмикэу купхэм
язэнэкъокуу Адыгейим икомандэ ятлон-
эрэ ыкчи ящэнэрэ чыпэхэр къашыд-
хыгъэх.

Зэнэкъокуум иятлонэрэ мафи респуб-
ликэхэм илъялохэм чанэу зыкыагъэлэ-
гыуагь. Теклоныгъэр къыдахыгь Никита
Солохиным ыкчи Виктория Исаковам,
Ярослав Стародубцевым ыкчи Софья
Тришинам. Джащ фэдэу тиспортсменхэм
джири джэрэ медалиту къафагъэшьо-
шагь.

Медалэу къахыгъэхэмкэ Адыгейим
икомандэ ятлонэрэ хуугъэ. Спортсменхэр
зыгъэхазырыгъэхэр: Урысием изаслу-
женнэ тренерэрэ Нина Говорковар, Уры-
сием спортымкэ имастэрэрэ Иван Говор-
ковыр, хореографхээ Эльвира Беляевар
ыкчи Марина Синяевар.

**Зэхэзыщагъэр
ыкчи къыдээзы-
гъэхырэр:**
АР-м лъэпкэ Йоххэм-
кэ, Йыкыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкэ-
гъухэм адьярэз зэхы-
ныгъэхэмкэ ыкчи
къэбар жууѓэм
иамалхэмкэ и Комитет

Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер
зыдэшырэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79
Редакцием авторхэм
къаихырэр А4-кээ
заджээрэ тхъапхэу
зипчагъэхэмкэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлтээ, шрифтыр
12-м нахь цыкунуу
щытэл. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэхгээжкожых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м хуутын Йоххэмкэ,
телерадиокъэгын-
хэмкэ ыкчи зэлъы-
йысыкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чыпэхэрэ
шытэл, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Зэкэмки
пчагъэр
4246**
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 940

Хэутиным
уццыкцэтхэнэу
щыт уаххтэр
Сыххатыр
18.00
Зыщыхаутырэх
уаххтэр
Сыххатыр 18.00

**Редактор шъхьаIЭр
Мэшлэкъо С. А.**

**Редактор шъхьаIЭм
игуадзэр
Тэу З. Дз.**

**Пшъэдэкъиж
зыхыре
секретарыр**

Тхъаркъохьо А. Н.